

Varga Gyula

SZÜLETÉS NAP

Sári Mihály 70 éves

Egyeken születtem, mondja Misi, akivel többször is találkoztunk szakmai és egyéb utakon az élet során. Úgy szólítom, hogy Misi, pedig idősebb nálam, és életpályáján nagy eredményeket ért el.

Dr. Sári Mihály Professzor PhD habil, Dr. Phil címek birtokosa, nyugalmazott főiskolai tanár, a bajai Eötvös József főiskola rektora, az MTA köztestületi tagja, Magyar Köztársaságért Érdemérem Arany Fokozata, a Mestertanár Aranyérem, J. A. Comenius érem Univerzita Palackého v Olomouci, az Oklahomai Egyetem Hall of Fame díjának, Hajdú-Bihar megyei közgyűlés Maróthy György díjának tulajdonosa.

Most éppen a 70. születésnapja alkalmából beszélgetünk, ami egyrészt önmagában is megüveglendő, másrészt ilyen szakmai életút áttekintése hosszabb időt igényel, harmadrészt pedig a Hajdúsági Tükör egyik szerkesztője is. Arra kértem, hogy a szakmai életút mellett beszéljen arról is, hogyan telt el ez a hetven év, kik játszottak még szerepet az életében, kik voltak hatással rá, milyen kanyarok voltak és milyen volt a pécsváradai élet, a kert, ahol én is jártam egyszer...

Egyeken születtem, a szülei más vidékekről költöztek oda. Édesapám Kántorjánosiba való, édesanyám Lakra, amely Borsod megyei falu

Miskolctól 32 kilométerre, Edelénytől 13 kilométerre fekszik.

Egyeken jártam az általános iskolába, mondja, és már ott is tanultam németül, ezért amikor középiskolába mentem, előnnyel indultam a többiekkel szemben. Még ma is emlékszem Sebestyén tanár úrra, aki szorgalmazta a német nyelv tanulását, és a Wieland der Schmied című könyvet kaptam tőle, aminek még a nyelvezetével is meg kellett küzdenem, nevet csillogó szemmel.

A következő állomás Hajdúböszörmény volt. A Kálvineumban lakott kollégistaként, a gimnázium legendás igazgatója, Mihály János is felfigyelt tehetségére, ezért is harcolt a végsőkig, amikor két év után eltanácsolták a kollégiumból. Eleven gyerek voltam, mosolyog jellegzetes, de sokat eláruló mosolyával. Pedig szeretett böszörményi diák lenni. Nagy tisztelettel és szeretettel emlékezik a tanáira, Kertész Lászlóra és az irodalmi körre, Szentmiklóssy Zoltánra akivel felejthetetlen túságokat tettek, Székelyhidi Ágostonra, Balku Antalra, aki a fotózásra tanította, Kiss Benedeknére, a német tanárnőjére, akit egyszer alaposan felidegesített egy színházi élményével - tényleg eleven gyerek volt. Tagja volt az Ifjú Gárdának, sőt az ökölvívásba is belekóstolt, de egy meccsen, amelyet pontozással megnyert, eltört az orra, s

ezért abbahagyta.

A következő helyszínünk Tiszafüred, ahol kapott kollégiumi férőhelyet, később itt is érettségizett. Itt Szigeti Ivánné, Mária néni tanította németre, aki francia tanárnő is volt, és nagyon odafigyelt rá. Dobrossy György tanár úr is, elsősorban, mint tanárszemélyiség hatott rá. Mindennek ismeretében nem csoda, hogy felvették a debreceni KLTE magyar-német szakára, amivel különösen Mária néninek szerzett nagy örömet.

Előtte persze a sorkatonai szolgálat következett, Hódmezővásárhelyen. Rám tekint és komolyan szól: ráférne ma is a katonaság a fiúkra, ahol azember nem csak a fegyelmet tanulta meg, hanem az emberséget és a felelősséget is. És mást is: az egyik fiú géppuskás volt, de magasságához képest gyenge, nem bírta fegyverzetét, így menetgyakorlaton együtt segítettek neki, hogy beérjen a célra a csoport. Később olvasta csak a „fekete bárány” elméletet, mely szerint a leggyengébb láncszemet kell mindig segíteni a csoport érdekében.

Az egyetemen igazi nagy formátumú professzorai voltak Bán Imre, aki középkori európai irodalmat tanított, Julow Viktor, és Barta János, a XIX. század magyar irodalmának országos tekin-

télye volt.

Az egyetemen azonban talán mégis csak Durkó Mátyás volt rá a legnagyobb hatással: előadásai nagyon népszerűek voltak, alig fértek be a hallgatók az előadóterembe. Durkó Mátyás pedig a népművelés szakot propagálta, különösen az idegen nyelv szakosoknak, így aztán ő is leadta a német nyelv- és irodalmat, helyette pedig a népművelést választotta.

Durkó Mátyás mellett tanárai között megemlíti Soós Pált, aki a történelemszemléletével hatott rá, de szeretettel emlékezik meg Rubovszky Kálmánról is, aki tanára is volt, majd a Művelődéstudományi és Felnőttnevelési Tanszéken kollégája is. Mellettük Boros Sándorról szól elismerően, akitől mindenki azt hitte, hogy ő fogja átvenni Durkó Mátyástól a stafétabotot, de aztán a média világát választotta.

1973-ban megnősült, felesége, Szkupi Magdolna bösztörmenyi születésű lopotédus és oligofrénia gyógypedagógus, aki mindenhová elkísérte, a családdal együtt. Tizenkétszer költöztem, mondja egy sokat megélt ember nyugalomával. Gyermekai, Szilvia és Mihály mindketten elvégezték az andragógia szakot, Szilvi ezen a területen ment tovább, ma a Makovecz Imre Alapítvány munkatársa, Pécsen doktorált neveléstudományból, Misi viszont mesterfodrász lett Pécsen. Sári Mirkó pedig gyakran nyaral a nagyszülőknél, a Táncoló Hajdúk szobrán az idén kinyilatkoztatta, hogy ő is hajdú, hiszen hajdú öntudata van- nevet Misi.

1973 és 1980 közt a kabai, 1980-86 közt pedig a püspökladányi művelődési központ igazgatójaként dolgozott. 1979-ben doktorált, dolgozata címe Az irodalmi és képzőművészeti recepció szintje az általános és középiskolai felnőttéknél és fejlesztés lehetőségei. A témavezetője Durkó Mátyás professzor volt. 1986-tól a debreceni KLTE BTK Közművelődési és Felnőttnevelési tanszékén kezdte felsőoktatási pályáját.

„Oktatói tevékenysége: Közművelődés folyamata; Öntevékeny szervezetek; Felnőttoktatás és népfőiskola; Közösségfejlesztés, Vezetéstudomány, Ifjúsági szubkultúrák, Felnőttnevelés pszichológiai és andragógiai kérdései; Andragógia, Lokális és regionális társadalom kultúrája, Regionális fejlesztés, Regionális kulturális fejlesztés, Multikulturális folyamatok Európában és Magyarországon, Egyházak, szekták, bázisközösségek, Kulturális intézmények és szervezetek menedzsmentje, Kulturális intézményrendszer Konfliktusmenedzsment, Kompetenciamenedzsment, Összehasonlító andragógia, Európai identitás kérdései”

Még művelődési ház igazgatóként kezdett érdeklődni a népfőiskolai mozgalom iránt. Akkoriban Heribert Hinzen volt a Német Népfőiskolai Szövetség elnöke, aki felvette a kapcsolatot a megyei népfőiskolákkal, amelyek közt szerepelt a Hajdúsági Népfőiskola (Hajdúböszörmény) is. Így került Hajdúböszörmény is az országos és európai népfőiskolák rendszerébe. Foglalkoztak általános képzésekkel, középfokú képzésekkel.

3 nagy konferenciasorozat köthető az az akkori időkhöz: az első Berlinben volt, a multiplikátorok képzése volt a témája, a résztvevők a Weddingi és a Potsdami Népfőiskola, a Tiroli Népfőiskolai Szövetség és a Hajdúsági Népfőiskola voltak. (Bösztörmenyből Dr. Sári Mihály, dr. Nagy Imre, Szalkai Lajos, Dr. Varga Gyula és debreceni egyetemi hallgatók vettek részt.)

A második a Quatrolaterális Symposium nevet viselte, német Szent György Egyetemmel Frankfurt am Mainból, lengyel Krakkói Pedagógiai Egyetemmél, Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemmel, valamint Frantisek

Mezihorákkal, az olmtüzi Palacki egyetem professzorával, aki az 1968-as ellenállás nagy alakja volt, később kulturális miniszter és európai parlamenti képviselő. A program témája pedig a közép-európai egység gondolata. A harmadik pedig a Közép-Európai Felnőttnevelés története, már Mariborban, Jurij Jug professzor vezetésével, de ez már Pécsről....

(Lektorált idegen nyelvű külföldi folyóirat cikkek: • Strömung zum Verein? Kultur und Freizeit, Leipzig, 1989/4. 23-24.p. • Unterwegs nach Europa. Zu tendenzen der lokalen Kulturentwicklung in Ungarn. Blatt-Form Magazin für Kunst und Freizeit. Leipzig, 1990. Juni. 58-59.p. • Volkshochschulen in Ungarn. Geschichte und Gegenwart. In: Die Österreichische Volkshochschule. Nr. 187. März 1998 33-35.p. • Der Ort bestimmt die Themen. Deutsch-österreichisch-ungarische Fachseminare für Multiplikatoren der Erwachsenenbildung. Nr.15. Bonn,1995.84-91.p.

Művelődés, Acta Andragogiae et Culturae 19. (Szerk.: Dr. Rubovszky Kálmán) Debrecen, 2001. 145-153.p. • Bridges of Border Crossing Cultures and their Builders. Felnőttképzési Szemle, 2007. I. évfolyam 1.sz. 128-139.p. http://www.feflearning.hu/hun/doc/fef/_szemle_2007.pdf)

Merthogy jöttek a pécsi évek, folytatja, ahol nagyon nagy lehetőségek nyíltak előtte. 1998-ban költözött Pécsre, majd 2008-ban Bajára. A pécsi évek alatt vetődött fel egy Délkelet-Európai Központ kialakítása, Az ötletet Heribert Hintzen vetette fel, a grazi és klagenfurti egyetem, a pozsonyi és az olmtüzi e, a krakkói katolikus egyetem és a pécsi egyetem részvételével. Ekkor dolgozták ki Mathias Theodor Vogt segítségével a közös német-magyar képzést, évekig adtak ki közös diplomákat, sőt Theodor Vogt a pécsi egyetemen habilitált.

2008-ban Bajára ment. Nagyon nehezen tudott már Pécsen dolgozni, intézetigazgató-

Frantisek Mezihorák
(forrás: internet)

• Mihály Sári (-Heribert Hinzen) :Universitäre Studiengänge für die Aus- und Fortbildung von Personal in der ungarischen Erwachsenenbildung. Bildung und Erziehung 56.Jg.Heft 2/Juni 2003 217-228.p. • Mihály Sári (György Bebesi, Péter Várnagy):Přístěhovalci-madarské menšiny. In: Evropská a národní identita. Civilia IV. Acta Universitatis Palackianae Olomucensis Facultas Paedagogica. 2008. 73-82.p.

(Lektorált idegen nyelvű itthoni folyóirat cikkek: • Die Judengemeinde in Ungarn und in einer Region von Ostnordungarn. Acta Andragogiae et Culturae 12. Debrecen, 1991. 51-54.p. • Die schwebende Volkshochschule zwischen den Kultureinrichtungen und den Vereinen. In: Művelődéstudományi tanulmányok, Acta Andragogiae et Culturae 15. (Szerk.: Rubovszky Kálmán – Sz. Szabó László) Debrecen, 1994. 99-112.p. • Grenzüberschreitende Kultur. In: Művelődéstudományi tanulmányok, Acta Andragogiae et Culturae 16. (szerk.:Rubovszky Kálmán) Debrecen, 1997. 106-136.p. • Grenzüberschreitende Multiplikatorenbildung im Rahmen der Globalisation. In: Felnőttoktatás-Ifjúság-

ja ugyanis egyre inkább csak a pénzt tekintette mércének. Itt rektorhelyettes, majd megbízott rektor lett, s mivel elkezdődött az andragógia mélyrepülése, sőt egyáltalán a főiskola önálló intézményi léte, rengeteget kellett harcolnia az érdekek kereszttüzében. A nyugdíjazhatóság évében hazaköltöztek Hajdúböszörménybe. A bajai főiskola megmaradt önállóan.)

(Lektorált magyar nyelvű folyóirat cikkek: • Adalékok a püspökladányi művelődési otthon történetéhez. Múzeumi Kurir, V.köt./2. Debrecen, 1983. 21-32.p. • A területi-módszertani munka új vonásai. Agóra, Debrecen, 1986/II.sz. 86-95.p. • Püspökladányi Baráti Köre Egyesület szekciójáról. Békéscsaba, Békési Műhely, 1986/1. 55-60.p. • Nagyvásonyi tanácskozás a közművelődési egyesületekről. Debrecen, Agóra, 1987/4.sz. 50-54.p. • A szellemi dolgozók helyzete egy alföldi kisvárosban. Kultúra és Közösség, 1987 /2.sz. 53-66.p. • A szellemi dolgozók helyzetének, közéleti-közművelődési tevékenységének fontosabb jellemzői egy alföldi kisvárosban. Múzeumi Kurir 54.sz. VI.köt/4. 1987.július 48-62.p. • 25 éves a népművelő és a könyvtáros képzés a szombathelyi tanárképző főiskolán. Agóra, 1987/5.sz. 56-61.p. • Közmű-

velődési öntevékeny autonóm szervezetek félúton. Borsodi Művelődés, XIII.évf. 1.sz. 1988. 47-55.p.

- A felnőttek részvétele az egyesületként működő öntevékeny csoportjaink művelődési folyamataiban. Agóra, 1988/7.sz. 29-37.p.
- A művészeti nevelés változó helyzete a művelődési otthonok tevékenységében. In: Esztétikum és társadalom (szerk.: Sz. Szabó László) Acta Andragogiae et Culturae 10. Debrecen, 1989. 79-106.p.
- A művészeti nevelés néhány jellemzője megyénkben, régióinkban. Agóra, 1989/10.sz. 54-62.p.
- A helyi cselekvés esélyei. Napjaink, 1989/10.sz. 36-38.p.
- Az alulról szerveződő, autonóm kulturális csoportok művelődési és nevelési folyamatának kérdései. In: A felnőttkori nevelés sajátosságai és társadalmi funkciói. (szerk.: Durkó Mátyás és Sz. Szabó László) Acta Andragogiae et Culturae 11. Debrecen, 1990. 135-152.p.
- Önkormányzati művelődésirányítás. In: Tanulmányok a művelődéstudományok köréből. III. (szerk.: Rubovszky Kálmán és Soós Pál) Acta Andragogiae et Culturae 13. Debrecen, 1992. 53-72.p.
- Van-e rendszerváltás az önkormányzatok gondolkodásában is? Szabolcs-Szatmár Beregi Szemle, 1992/4.sz. XXVII.évf. 4.sz. 485-497.p.
- A művelődési animáció feltételei ifjúsági és felnőtt közösségekben. In: Felnőttnevelés és társadalom, Tendenciák, rendezővel a 90-es évek andragógiájában. (szerk.: Sz. Szabó László és Sári Mihály) Acta Andragogiae et Culturae

14. Debrecen, 1993. 79-98.p.

- Önnelvelés-önművelődés-öntevékenység. In: Művelődéstudományi tanulmányok (szerk.: Rubovszky Kálmán), Acta Andragogiae et Culturae 17. Debrecen, 1998. 85-98.p.
- A felnőttképzés praxisa és a felnőttképzők oktatása egyetemeken, főiskolákon. Kultúra és Közösség, 1998-1999 3-4.sz. 113-123.p.
- Konferenciák a FEEFI szervezésében: Felnőttképzés-a felnőttképzők képzése-andragógia: az európai fősodorban. Tudásmenedzsment, 2000. november I. évf. 2.sz. 3-9.p.
- Fél évszázad a kultúra szolgálatában. In: Soós Pál: Művelődéspolitikai-tudomány. Stúdium Kiadó, Nyíregyháza, 2000. 7-14.p.
- A művelődési otthonok négy generációja. Tudásmenedzsment, II. évf. 1.sz. 2001. Május 44-50.p.
- Vallásos szervezetek és kultúra. Tudásmenedzsment III/1. 2002.március. 61-75.p.
- Sári(-Magyar Miklós): Az iskola és a család (a pedagógus és a szülő) „párbeszéde”. Tudásmenedzsment, IV/2.sz. 2003.november 84-89.p.
- A társadalmi (kulturális) rendszerek rendszerelméleti szemléleti alapjai. Tudásmenedzsment, 5. évf. 2004. 1.sz. 104-112.p.
- Sári(-Mazzag Éva): A mozgáskorlátozottak a felnőttképzésben és a közművelődésben. Valóság, 2006/4.sz. 82-95.p.
- Sári Mihály: „A munka világa 45 éves kor után”. Tudásmenedzsment, 2007. VIII. évf. 2.sz. 120-123.p.
- Európa versenyhelyzetben: társadalmi kihívásokra válaszoló képzések. Felnőttképzési Szemle, 2008.

március. II. évf. 1.sz. 30-41.p. http://feflearning.hu/hun/doc/fef/_szemle_200801.pdf)

Tudod, mondja, bennünk még megvolt a „debreceniség”. Most a konokul küzdő Sári Mihályt látom.

Az a „debreceni iskola”, amelynek a jellegét Karácsony Sándor, Durkó Mátyás, Soós Pál és Kozma Tamás alakította. Abban hittünk mindannyian, hogy feladatunk van a világban. Bennünk élt tovább a „protestáló hit és küldetése véto”, a küzdeni tudás, az élet ütközeteinek felvállalása. A reformáció szemlélete, amely aztán egyre szélesebben kiterjed a Hajdúságra és Magyarországra.

Éz akartam tovább adni a hallgatóimnak is, akikre mindig tanítványként tekintettem, s így lettek közülük sokan követőim is. Doktori dolgozataikat segítettem, doktori programokban vezettem őket, s ma már néhányan túl is nőttek rajtam, de bármennyire különbözőek is a meglátásaink, harcostársakká lettünk.

Kínálom újra vízzel, de nem kér (nem vagyok szomjas), édességekkel (tudod, a cukor), aztán búcsút veszünk egymástól. Én és Sári Mihály, akivel valahogy barátok lettünk 25 év alatt.